

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Blomaard	Datum	20 maart 2024
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	12150552
E-mail	rosalie.blomaard@utrecht.nl	Onderwerp	Update MIRT-verkenning en MIRT-onderzoek uit U Ned
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Ruimtelijke Ordening, Mobiliteit

Geachte leden van de raad,

In deze brief informeren we u over de tussenresultaten van twee onderzoeken uit het Rijk-regio samenwerkingsprogramma U Ned: de MIRT-verkenning OV en Wonen en het MIRT-onderzoek A12-zone in samenhang met Rijnenburg. In de raadsbrief [Inzet BO MIRT 2023](#) van afgelopen oktober bent u voor het laatst geïnformeerd over deze onderzoeken. De eerste resultaten van de MIRT-verkenning OV en Wonen staan in bijgaand tussenbericht.¹ Hieronder beschrijven wij de vervolgstappen en uw betrokkenheid richting afronding van de MIRT-verkenning. Daarnaast informeren we u over het onderzoeksdoel en proces van het MIRT-onderzoek A12-zone in samenhang met Rijnenburg.

MIRT-verkenning OV en Wonen

In de MIRT-verkenning OV en Wonen in de regio Utrecht (hierna: MIRT-verkenning) geven we uitvoering aan de afspraken die met het Rijk gemaakt zijn tijdens Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) op 11 november 2022. We onderzoeken samen met U Ned-partners de eerste stap in de ov-schaalsprong om een gezonde groei van de regio Utrecht mogelijk te maken. In 2021 heeft u over de [eerste stappen schaaalsprong ov](#) een besluit genomen. De opgaven die centraal staan in de MIRT-verkenning zijn:

- Het voorkomen van overbelasting rond Utrecht Centraal;
- Het Utrecht Science Park (USP) beter bereikbaar maken per ov;
- Het beter bereikbaar maken per ov van nieuwe woon- en werklocaties in 2030 en verder.

Op 16 mei 2023 hebben wij u in de raadsbrief [Vrijgave NRD MIRT-verkenning OV en Wonen](#) geïnformeerd over de terinzagelegging van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Vervolgens hebben we u in de raadsbrief [Inzet BO MIRT 2023](#) over de definitieve NRD geïnformeerd, waarmee de Programmaraad U Ned op 13 oktober 2023 instemde.

¹ In de raadsbrief [Vrijgave NRD MIRT-verkenning OV en Wonen](#) van 16 mei 2023 noemden we het tussenbericht nog de bestuurlijke tussenrapportage.

Het tussenbericht MIRT-verkenning OV en Wonen

Om de hoeveelheid informatie uit alle rapportages behapbaar te houden, worden de gemeenteraden van Utrecht en Nieuwegein en de provinciale Staten tussendoor geïnformeerd over de stand van zaken via bijgaand tussenbericht. Het tussenbericht bouwt voort op de NRD en is een beknopt document met alleen feitelijke informatie; geen waardeoordeel. De Programmaraad U Ned heeft 11 maart jl. ingestemd met dit tussenbericht.

Het tussenbericht beschrijft de opgave en laat voor elk maatregelpakket de eerste resultaten zien (mogelijkheden, onmogelijkheden en effecten) en schetst het vervolgproces. Nog niet alle effecten van de maatregelen zijn in beeld. De eerste resultaten bevestigen de grote opgave voor ov richting de toekomst en laten een forse toename van het aantal ov-reizigers zien van/naar de A12-zone, Nieuwegein en het USP. Het gaat hier om meer dan een verdubbeling van het aantal ov-reizigers ten opzichte van 2022, als gevolg van extra ruimtelijk programma en een verschuiving van auto naar ov (en fiets). We zien dat sommige keuzes in de maatregelpakketten sterk bepalend zijn voor het verwachte gebruik. Belangrijke voorbeelden zijn de overstapkwaliteit in het stationsgebied Utrecht Centraal en de locatie van de 2^e busbaan op het USP.

We hebben de afgelopen tijd veel geleerd over de maakbaarheid van oplossingsrichtingen. Zo zijn er bijvoorbeeld haltelocaties afgefallen omdat deze technisch niet haalbaar waren. Het gaat hier veelal om locaties in het stationsgebied, waar de ruimte zeer beperkt is en veel functies samenkomen. Ook heeft elk maatregelpakket effecten op de directe omgeving, die in de verdere beoordeling worden meegewogen (denk aan: geluid, oversteekbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en risico's).

In de zoektocht naar een toekomstbestendig voorkeurspakket is het beschikbare budget uitdagend. Op dit moment hebben Rijk en regio gezamenlijk € 1,2 miljard euro gereserveerd voor de MIRT-verkenning. De eerste inzichten in de effecten van de onderzochte maatregelenpakketten en van de ramingen maken duidelijk dat het samenstellen van een voorkeursalternatief dat maakbaar en financieerbaar is, een heuse zoektocht wordt. Rijk en regio zijn daarom op zoek naar ontwerp- en kostenoptimalisaties. In de komende maanden moet duidelijk worden of er een (faserings)oplossing mogelijk is en of er voldoende zicht is op afspraken tussen betrokken partijen over de bijdrage in de investeringskosten, de exploitatie en de verdeling van risico's.

Met het delen van de nu beschikbare informatie willen wij u en de omgeving meenemen in de stand van zaken. Voor inwoners en belangstellenden worden door U Ned in april inloopbijeenkomsten georganiseerd om in gesprek te gaan over de tussentijdse resultaten. U bent zelf ook van harte welkom op deze bijeenkomsten die plaatsvinden op 3, 9 en 18 april 2024. Praktische informatie over deze bijeenkomsten is te vinden op de website van [U Ned](#). Daarnaast bieden we uw raad desgewenst een technische sessie aan. Een logisch moment daarvoor is uiterlijk medio april.

Vervolgstappen en betrokkenheid van de raad

In de komende maanden worden de effectenstudies, waaronder de kostenraming, afgerond en de resultaten verwerkt in een milieueffectrapportage (MER), een maatschappelijke kostenbatenanalyse (MKBA) en een integraal verkenningenrapport. Op basis van deze resultaten stellen de opdrachtgevende partijen (ministeries van Infrastructuur en Waterstaat, Binnenlandse Zaken, provincie Utrecht en gemeenten Nieuwegein en Utrecht) een voorlopig voorkeursalternatief (VVKA) samen: dit is een concept van het voorkeursalternatief. Gelet op de omvang van het project en de belangen voor de betrokken U Ned-partners vergt dit een intensief proces met uitkomst die niet op voorhand vaststaat. Het samenstellen van het VVKA is een enorme uitdaging en of dat slaagt is bepalend voor de planning van het vervolgproces.

Het vervolgproces om te komen tot een definitief voorkeursalternatief (VKA) ziet er als volgt uit:

1. Na het samenstellen van het VVKA wordt deze door ons ter inspraak gelegd. Hierover wordt uw raad door ons apart geïnformeerd en bent u desgewenst in de gelegenheid om het debat te voeren over het VVKA. Na verwerking van de inspraak en de uitkomsten van een eventueel debat stellen we het voorkeursalternatief (VKA) samen.
2. De onderhandelingen over het voorkeursalternatief (VKA) kunnen zowel positief als negatief uitpakken. In de voorwaarden voor een positieve beslissing volgen wij de spelregels die het Rijk hanteert:
 - Er is overeenstemming tussen de betrokken partijen over het uit te voeren voorkeursalternatief;
 - Er is zicht op voldoende (100%) financiële middelen om het voorkeursalternatief binnen de voorgestelde realisatietermijn te realiseren;
 - Er is een vervoersautoriteit die de bediening van het ov garandeert. Bij een exploitatietekort voor het vervoer zijn er afspraken gemaakt over wie dit tekort dekt;
 - Er is een rapport van een MIRT-verkenning die voldoet aan de spelregels en het informatieprofiel van het Rijk voor verkenningstrajecten.
3. Het is de bevoegdheid van uw raad om in te stemmen met het voorkeursalternatief (VKA). Daarom leggen we na het opstellen van het VKA deze middels een raadsvoorstel ter goedkeuring aan uw raad voor. Goedkeuring van het VKA van alle opdrachtgevende partijen is een voorwaardelijk onderdeel voor het laatste besluit. Dit is de zogenoemde Voorkeursbeslissing, waarin we zowel het VKA als de afspraken tussen de opdrachtgevende partijen (wat, hoe en wanneer te realiseren) vastleggen.

Betrokkenheid van de raad

Zoals bovenstaand geschetst is de planning komend jaar afhankelijk van diverse factoren. De huidige intentie is om u uiterlijk in het vierde kwartaal 2024 te informeren over het voorlopig voorkeursalternatief en de inspraak hierop, en dan ook zicht te hebben op het moment waarop wij u het voorkeursalternatief ter besluitvorming kunnen voorleggen in de vorm van een raadsvoorstel. Het moment hiervoor hangt echter af van overeenstemming over inhoud en budget met de verschillende partijen. Over de actuele stand van zaken, inhoudelijk te maken keuzes en financiering blijven wij de komende periode uw raad informeren.

MIRT-onderzoek A12-zone in samenhang met Rijnenburg

Op basis van eerdere gebiedsonderzoeken in U Ned naar onder andere de A12-zone, hebben Rijk en regio tijdens het BO MIRT 2022 afgesproken om in te zetten op de ontwikkeling van een grootschalige A12-zone. Dit als logische vervolgstap binnen Groot Merwede in relatie tot de aanleg van de Merwedelijn, en doorontwikkeling naar Rijnenburg. Het 'MIRT-onderzoek onderzoek A12-zone in samenhang met Rijnenburg' (hierna: MIRT-onderzoek) richt zich hierop. Belangrijke voorwaarde bij de ontwikkeling van de A12-zone en Rijnenburg is een goede ontsluiting van beide gebieden, het op orde blijven van de bereikbaarheid van de regio, en het functioneren van de Ring Utrecht. Rijk en regio hebben hiervoor richtinggevende principes afgesproken als onderdeel van de mobiliteitsstrategie U Ned 2040.

De interactie tussen de MIRT-verkenning en het MIRT-onderzoek is groot, daarom vindt op regelmatige basis inhoudelijke uitwisseling plaats en zijn onderlinge afhankelijkheden in beeld gebracht, waarop we voortdurend sturen. De keuzes in de MIRT-verkenning zijn bepalend voor de mogelijkheden en kansrijkheid voor het doortrekken van ov-verbindingen naar Rijnenburg en de mate van verstedelijking in de A12-zone. Tegelijkertijd bepaalt de omvang van de verstedelijking in de A12-zone en Rijnenburg de mate waarin het mogelijk is om de investeringen in ov-infrastructuur in de toekomst goed te benutten. Belangrijke stappen in de MIRT-verkenning en het MIRT-onderzoek worden daarom in samenhang gezien.

Onderzoeksdoel

Om toekomstvaste keuzes te kunnen maken over de ontwikkeling van de A12-zone en Rijnenburg en de noodzakelijke ingrepen in de mobiliteitsnetwerken, is nader onderzoek nodig. Rijk en regio zijn daarom een multimodaal MIRT-onderzoek gestart naar de integrale gebiedsontwikkeling van de A12-zone in samenhang met Rijnenburg. Hierbij is tevens aandacht voor de benodigde bedrijfsverplaatsingen, groenstructuur, de relatie met bodem- en watersysteem/klimaatadaptatie, gezonde leefomgeving en energienetwerken.

Het doel van het MIRT-onderzoek is het uitvoeren van een integraal onderzoek naar:

- de condities voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de A12-zone in samenhang met Rijnenburg;
- de bereikbaarheidsopgave van de gebieden en de regio.

Rijk en regio kunnen uiteindelijk op basis van het MIRT-onderzoek beoordelen:

- of het voorstelbaar, haalbaar, maakbaar, en wenselijk is om de A12-zone en Rijnenburg te ontwikkelen tot nieuwe, klimaatbestendige stadsdelen waar het prettig en gezond leven is,
- welke mobiliteitsoplossingen voor de bereikbaarheidsopgave kansrijk zijn om verder uit te werken,
- hoeveel woningen en arbeidsplaatsen gerealiseerd kunnen worden in de verschillende gebieden,
- hoe groot de investeringsopgave (in een bandbreedte) is voor de ontwikkeling van de A12-zone en Rijnenburg, inclusief de benodigde mobiliteitsoplossingen.

Proces van het onderzoek

We voeren het MIRT-onderzoek in twee fasen uit:

1. Fase 1 richt zich op afspraken over structurerende keuzes in de ontwikkeling van de A12-zone en Rijnenburg, oplossingsrichtingen voor de bereikbaarheidsopgave, en een eerste inschatting van de bijbehorende investeringsopgave. Afspraken over de eerste fase is voorzien in het Bestuurlijk Overleg (BO) MIRT 2024, dat in november plaatsvindt.
2. Fase 2 bestaat uit een nadere uitwerking van de gemaakte structurerende keuzes en de afronding van het MIRT-onderzoek, zodat in het BO MIRT 2025 afspraken kunnen worden gemaakt over de ontwikkeling van de A12-zone en Rijnenburg, de verdere uitwerking van mobiliteitsmaatregelen, en de benodigde investeringen.

Voor de zomer nodigen we inwoners en andere belanghebbende van het gebied uit om te reflecteren op de tussentijdse onderzoeksresultaten. In zowel een digitale enquête als in gesprekken, peilen we hoe gedacht wordt over de ontwikkeling van de A12-zone en Rijnenburg. We brengen in kaart hoe over de volgende hoofdvragen wordt gedacht:

- Wat vindt de omgeving belangrijk binnen de ontwikkeling van de A12-zone en Rijnenburg?
- Wanneer is de ontwikkeling van de A12-zone/ Rijnenburg geslaagd voor de omgeving?
- Hoe wil de omgeving betrokken worden bij de verdere uitwerking van de ruimtelijke ontwikkeling?

De reflectie is bedoeld om een algemeen beeld te schetsen hoe de betrokken partijen, organisaties en inwoners aankijken tegen de onderzoeksresultaten van het MIRT-onderzoek. We brengen ook in kaart wat mogelijke kansen, zorgen en aandachtspunten zijn, zodat deze kunnen worden meegenomen in de tweede fase van het MIRT-onderzoek of verdere uitwerking. De uitkomsten van de reflectie worden opgenomen in het eindrapport van fase 1, dat na de zomer van 2024 wordt opgesteld voor het BO MIRT van november 2024.

Datum 20 maart 2024
Ons kenmerk 12150552

Het eindrapport wordt vastgesteld door de bestuurders die de verschillende samenwerkende organisaties binnen U Ned vertegenwoordigen (de Programmaraad van U Ned) en vormt de basis voor afspraken in het BO MIRT. Voorafgaand aan het BO MIRT wordt uw raad geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek en de inzet vanuit de gemeente Utrecht.

Relatie met gemeentelijke uitwerking Rijnenburg

Parallel aan het MIRT-onderzoek werkt de gemeente aan een Uitgangspuntennotitie voor de ontwikkeling van Rijnenburg. Dit doen wij op basis van het door uw raad vastgestelde kader uit de oplegger RSU2040. Wij studeren zelfstandig op het gebied, omdat wij met ontwerpend onderzoek ons een beeld willen vormen over de mogelijkheden en randvoorwaarden van de gebiedsontwikkeling en relaties en afhankelijkheden die er zijn. Dit bereidt ons inhoudelijk voor op afspraken in het MIRT-onderzoek en geeft antwoord op grote vraagstukken zoals de mogelijkheden voor ruimtelijke inpassing van onder meer waterberging, energie, groen en recreatie. Ook helpt het ons om actuele opgaven in het gebied in te passen, zoals het windpark Rijnenburg en Reijerscop en een toekomstbestendige inpassing van het nieuwe hoogspanningsstation Tennet.

Het eerste tussenproduct van de Uitgangspuntennotitie is het Programmatisch Vertrekpunt waarin wij beschrijven welke thematische ambities en uitgangspunten wij als vertrekpunt zien voor de ontwikkeling van Rijnenburg en welke vragen wij verder willen uitwerken om te komen tot de Uitgangspuntennotitie. Het Programmatisch Vertrekpunt en de Uitgangspuntennotitie stellen wij op in samenwerking en/of afstemming met het consortium van grondeigenaren, het waterschap HDSR en Rijk- en regiopartners in U Ned, waaronder de provincie Utrecht. Wij stemmen - mede op verzoek van de andere betrokken overheden - ons tussenproduct af op het MIRT-onderzoek. Daarom ontvangt u de informatie rondom het Programmatisch Vertrekpunt in samenhang met de informatie en het proces van het MIRT-onderzoek.

Wij verwachten uw raad in het 2^e kwartaal 2024 apart te informeren over het Programmatisch Vertrekpunt Rijnenburg. Daarbij informeren wij u ook over de uitwerking van [Motie 105 Mobiliteitsonderzoek ontsluiting Rijnenburg \(maart 2022\)](#) en [Motie 223 Groen Rijnenburg \(juli 2023\)](#). Op basis van het Programmatisch Vertrekpunt gaan we graag het gesprek met uw raad en de omgeving aan over de ontwikkeling van dit gebied. De Uitgangspuntennotitie wordt u in het 4^e kwartaal van 2025, in samenhang met de uitkomsten van het MIRT-onderzoek, ter vaststelling aan uw raad aangeboden.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,